

Věc C-36/21

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

22. ledna 2021

Předkládající soud:

College van Beroep voor het bedrijfsleven (Nizozemsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

22. prosince 2020

Žalobkyně:

Sense Visuele Communicatie en Handel vof (jednající také pod jménem De Scharrelderij)

Žalovaný:

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Předmět původního řízení

Věc v původním řízení se týká sporu, který vyvstal mezi Sense Visuele Communicatie en Handel vof (jednající také pod názvem De Scharrelderij) (dále jen „žalobkyně“) a Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ministr zemědělství, přírody a kvality potravin, Nizozemsko, dále jen „žalovaný“), v němž žalovaný odmítl nahradit žalované škodu, která jí měla vzniknout v důsledku nesprávné informace o uplatňování ustanovení unijního práva, kterou poskytl žalovaný.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předkládaná na základě článku 267 SFEU se týká uplatňování zásady ochrany legitimního očekávání. Jedná se zejména o otázku, zda v případě, kdy vnitrostátní orgán poskytne nesprávnou informaci o jednoznačném ustanovení unijního práva – což vylučuje možnost dovolávat se zásady ochrany legitimního očekávání zakotvené v unijním právu –

lze na základě zásady ochrany legitimního očekávání platné ve vnitrostátním právu posoudit, zda tento orgán jednal nezákonně, když dotčené osobě nenahradil škodu, která jí vznikla.

Předběžná otázka

Brání unijní právo tomu, aby bylo posouzeno na základě zásady ochrany legitimního očekávání platné ve vnitrostátním právu, zda vnitrostátní správní orgán v rozporu s ustanovením unijního práva vzbudil legitimní očekávání a jednal proto podle vnitrostátního práva nezákonně, když dotčené osobě nenahradil takto vzniklou škodu, jestliže se tato osoba nemůže úspěšně dovolávat zásady ochrany legitimního očekávání podle unijního práva, neboť dotčené ustanovení unijního práva je jednoznačné?

Uplatňované ustanovení unijního práva

Článek 50 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky (dále jen „nařízení č. 1307/2013“).

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Žalobkyně je veřejná obchodní společnost se dvěma společníky, A. a B. A se narodila 21. ledna 1977. Žalobkyně provozuje od roku 2017 výkrmnu vepřů.
- 2 Agentschap Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (Státní agentura pro podnikatele, Nizozemsko, dále jen „RVO“) byla žalovaným pověřena prováděním společné zemědělské politiky v Nizozemsku. Vzhledem k tomu, že žalobkyně neměla pro rok 2018 žádné platební nároky, obrátila se opakovaně na RVO s dotazem, zda a jak by tyto nároky mohla nabýt. Z odpovědi RVO vyplynulo, že pro žalobkyni přichází do úvahy platební nároky z vnitrostátní rezervy pro mladé zemědělce, neboť A byla v roce 2018 v určitém okamžiku mladší 41 let. RVO tuto informaci potvrdila e-mailem a v roce 2018 bylo také na jejích internetových stránkách uvedeno, že za mladého zemědělce lze považovat osobu, která v roce podání žádosti nedovršila 41. rok věku.
- 3 Na základě této informace požádala žalobkyně ve své souhrnné žádosti ze dne 5. dubna 2018 mj. o přidělení platebních nároků z vnitrostátní rezervy pro mladé zemědělce. Žalovaný tuto žádost zamítl, neboť A byla v roce 2018 starší než 40 let - 41. rok věku dovršila 21. ledna 2018 - a proto nesplnila podmínku věku stanovenou v čl. 50 odst. 2 písm. b) nařízení č. 1307/2013. Podle tohoto nařízení se totiž mladými zemědělci rozumějí osoby, kterým v roce, kdy je předložena žádost, „není více než 40 let“. Rozhodnutím ze dne 22. března 2019 (dále jen

„napadené rozhodnutí“) zamítl žalovaný odvolání podané žalobkyní proti tomuto zamítnutí jako neopodstatněné.

Hlavní argumenty účastníků původního řízení

- 4 Účastníci řízení nevedou spor o to, že žalobkyně nebyla v roce 2018 způsobilá pro přidělení platebních nároků z vnitrostátní rezervy pro mladé zemědělce. Žalobkyně však má za to, že v důsledku nesprávné informace poskytnuté žalovaným utrpěla škodu, kterou jí musí žalovaný nahradit. Jelikož vycházela z toho, že má platební nároky z vnitrostátní rezervy, nenabyla žádné platební nároky za rok 2018, takže v tomto roce nezískala přímé platby. Napadené rozhodnutí podle ní porušuje zásadu legitimního očekávání a je nezákonné, neboť nepřihlíží k výše uvedené nesprávné informaci a z toho vyplývající škodě.
- 5 Žalovaný nepopírá, že RVO informovala žalobkyni chybně. Má však za to, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že zásady ochrany legitimního očekávání se nelze dovolávat v případě přesného ustanovení unijního práva jako je článek 50 nařízení č. 1307/2013 (viz rozsudky ze dne 26. dubna 1988, Krücken, 316/86, EU:C:1988:201, a ze dne 20. června 2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407). Jednání vnitrostátního orgánu pověřeného uplatňováním unijního práva, které je v rozporu s tímto právem, totiž nemůže zakládat legitimní očekávání, a to ani v případě dobré víry.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 6 Žalobkyně mohla a směla vycházet z toho, že RVO zastupuje názor žalovaného. Je věrohodné, že na základě informace poskytnuté RVO požádala o přidělení platebních nároků z vnitrostátní rezervy pro mladé zemědělce a nenabyla platební nároky. Z tohoto důvodu jí ušly přímé platby a vznikla jí škoda. V tomto řízení jde o to, zda žalovaný porušil zásadu ochrany legitimního očekávání a jednal tedy nezákonně, když tuto škodu nenahradil. Žalobkyně se tedy nedomáhá toho, aby jí žalovaný přidělil platební nároky z vnitrostátní rezervy pro mladé zemědělce, nýbrž od něj požaduje náhradu škody.
- 7 Podle judikatury Soudního dvora platí, že musí-li členské státy při uplatňování unijního práva, tak jako v projednávané věci, zohledňovat zásadu ochrany legitimního očekávání, nemohou uplatňovat také zásadu ochrany legitimního očekávání zakotvenou ve vnitrostátním právu (viz rozsudky ze dne 13. března 2008, Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening, C-383/06, EU:C:2008:165, body 52 a 53, a ze dne 20. června 2013, Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:407, bod 51). Předkládající soud z toho vyvozuje, že ačkoliv vnitrostátní zásada ochrany legitimního očekávání nabízí žalobkyni širší ochranu, nemůže se jí úspěšně dovolávat. To znamená, že očekávání, které vzbudí vnitrostátní orgán v rozporu s unijním právem, nemůže vést k tomu, že žalobkyni přesto budou přiděleny platební nároky z vnitrostátní rezervy pro mladé zemědělce.

- 8 Předkládajícímu soudu však není jasné, zda žalobkyně nemůže od vnitrostátního správního orgánu požadovat ani náhradu za škodu, která jí vznikla v důsledku nesprávné informace sdělené žalovaným. Předkládající soud v předchozích rozhodnutích dospěl k závěru, že je možné na základě vnitrostátní zásady ochrany legitimního očekávání posoudit, zda vnitrostátní správní orgán vzbudil legitimní očekávání a jednal tedy nezákonně, když dotčené osobě nenahradil takto způsobenou škodu.
- 9 Také generální advokát Mancini ve svém stanovisku ze dne 11. února 1988 (Krücken, 316/86, EU:C:1988:78) uvedl, že výsledek, že se dotčený hospodářský subjekt nemůže dovolávat zásady ochrany legitimního očekávání, neupírá poškozenému možnost podat k vnitrostátnímu soudu žalobu na náhradu škody proti orgánům, které jsou za škodu odpovědné. Mimoto v nizozemské literatuře - s odkazem na rozsudek Soudního dvora ze dne 16. července 1992, Belovo (C-187/91, EU:C:1992:333, bod 11) – není vyloučeno, že očekávání vyvolaná vnitrostátním správním orgánem v rozporu s unijním právem mohou vést k žalobě na náhradu škody podle vnitrostátního práva.
- 10 Zdá se, že ne všechny argumenty uváděné generální advokátkou Kokott v jejím stanovisku ze dne 24. ledna 2013 (Agroferm, C-568/11, EU:C:2013:35) brání takovéto náhradě škody. Uplatnění unijněprávní zásady ochrany legitimního očekávání zajišťuje, že unijní právo bude ve všech členských státech uplatňováno stejným způsobem a že - stručně řečeno - očekávání vyvolané v rozporu s unijním právem nemůže vést k tomu, aby dotčená osoba mohla uplatňovat nároky, které jsou v rozporu s unijním právem. Náhrada škody, kterou musí poskytnout vnitrostátní správní orgán, však nemá nepříznivý vliv na rozpočet Unie ani nemá za následek závažná narušení hospodářské soutěže mezi členskými státy. Na druhé straně argument generální advokátky Kokott, že platnost unijněprávní zásady ochrany legitimního očekávání nesmí záviset na tom, zda je unijní právo v konkrétním případě uplatňováno unijními orgány nebo orgány členských států, může hovořit pro to, že se musí použít výlučně unijněprávní zásada ochrany legitimního očekávání, což by tedy vylučovalo uplatnění odpovídající vnitrostátní zásady.
- 11 S ohledem na výše uvedené zůstává prostor pro rozumné pochybnosti, zda unijní právo brání tomu, aby bylo na základě zásady ochrany legitimního očekávání platné ve vnitrostátním právu posouzeno, zda vnitrostátní správní orgán v rozporu s ustanovením unijního práva vzbudil legitimní očekávání a jednal proto podle vnitrostátního práva nezákonně, když dotčené osobě nenahradil takto vzniklou škodu, jestliže se tato osoba nemůže úspěšně dovolávat unijněprávní zásady ochrany legitimního očekávání, neboť ustanovení unijního práva je jednoznačné. Vzhledem k tomu, že výklad unijního práva ohledně této otázky je pro vyřešení sporu v původním řízení nezbytný, předkládá předkládající soud Soudnímu dvoru výše uvedenou předběžnou otázku.